Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kymmenes jaosto)

19 päivänä maaliskuuta 2020*

[Teksti oikaistu 14.5.2020 annetulla määräyksellä]

Ennakkoratkaisupyyntö – Asetus (EY) N:o 1370/2007 – Rautateiden ja maanteiden julkiset henkilöliikennepalvelut – 8 artikla – Siirtymäkauden järjestely – 8 artiklan 3 kohta – Julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten voimassaolon päättyminen – 30 vuodeksi vahvistettujen sopimusten enimmäiskeston laskeminen – Sen päivän määrittäminen, josta 30 vuoden enimmäiskesto alkaa

Asiassa C-45/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 A Coruña (A Coruñan maakunnallinen hallintotuomioistuin nro 2, Espanja) on esittänyt 12.12.2018 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 24.1.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Compañía de Tranvías de La Coruña SA

vastaan

Ayuntamiento de A Coruña,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kymmenes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja I. Jarukaitis sekä tuomarit E. Juhász (esittelevä tuomari) ja C. Lycourgos,

julkisasiamies: H. Saugmandsgaard Øe,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Compañía de Tranvías de La Coruña SA, edustajinaan D. Rodríguez Siaba, procurador, A. M. Platas Casteleiro ja J. Monrabà Bagan, abogados,

– [sellaisena kuin se on muutettuna 14.5.2020 annetulla määräyksellä] Ayuntamiento de A Coruña, edustajanaan M. J. Macías Mourelle, letrada,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

– Ranskan hallitus, asiamiehinään P. Dodeller ja E. de Moustier,

– Euroopan komissio, asiamiehinään W. Mölls, G. Gattinara ja J. Rius,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta 23.10.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007 (EUVL 2007, L 315, s. 1) 8 artiklan 3 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Compañía de Tranvías de La Coruña SA (jäljempänä Compañía de Tranvías) ja Ayuntamiento de A Coruña (A Coruñan kunnanvaltuusto, Espanja; jäljempänä A Coruñan kunta) ja joka koskee ilman tarjouskilpailua Compañía de Tranvíasin kanssa tehdyn julkisen liikenteen sopimuksen päättymistä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Asetuksen N:o 1370/2007 johdanto-osan 31 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Koska toimivaltaiset viranomaiset ja julkisen liikenteen harjoittajat tarvitsevat aikaa sopeutuakseen tämän asetuksen säännöksiin, siirtymäkausijärjestelyt ovat tarpeen. Jotta julkisia palveluhankintoja koskevia sopimuksia voitaisiin tehdä asteittain tämän asetuksen mukaisesti, jäsenvaltioiden olisi toimitettava edistymisestään komissiolle kertomus kuuden kuukauden kuluessa siirtymäkauden ensimmäisen puoliskon jälkeen. Komissio voi ehdottaa tarvittavia toimenpiteitä näiden kertomusten perusteella.”

4 Kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä säädetään, että julkisia palveluhankintoja koskevat sopimukset tehdään samassa asetuksessa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti.

5 Mainitun asetuksen 8 artiklassa, jonka otsikko on ”Siirtymäkausi”, säädetään seuraavaa:

”1. Julkisia palveluhankintoja koskevat sopimukset tehdään tässä asetuksessa vahvistettujen sääntöjen mukaisesti. Palveluja koskevat hankintasopimukset ja julkisia palveluhankintoja koskevat sopimukset, sellaisena kuin ne on määritelty [vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta 31.3.2004 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston] direktiivissä 2004/17/EY [(EUVL 2004, L 134, s. 1)] ja [julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta 31.3.2004 annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston] direktiivissä 2004/18/EY [(EUVL 2004, L 134, s. 114)], tehdään kuitenkin linja-autojen tai raitiovaunujen henkilöliikennepalvelujen osalta näissä direktiiveissä säädettyjen menettelyjen mukaisesti, sikäli kuin sopimukset eivät ole näissä direktiiveissä määriteltyjä palveluja koskevia käyttöoikeussopimuksia. Silloin, kun sopimukset tehdään direktiivin [2004/17] tai [2004/18] mukaisesti, tämän artiklan 2–4 kohdan säännöksiä ei sovelleta.

2. Rauta- ja maanteiden julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten tekemisessä on aloitettava 5 artiklan soveltaminen 3 päivästä joulukuuta 2019 lukien, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 3 kohdan soveltamista. Tämän siirtymäkauden aikana jäsenvaltioiden on toteutettava toimia 5 artiklan noudattamiseksi asteittain erityisesti kuljetuskapasiteettiin liittyvien vakavien rakenteellisten ongelmien välttämiseksi.

Jäsenvaltioiden on kuuden kuukauden kuluessa siirtymäkauden ensimmäisen puoliskon päättymisestä toimitettava komissiolle edistymisestään kertomus, josta ilmenee 5 artiklan mukaisesti tehtyjen julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten mahdollinen asteittainen täytäntöönpano. Jäsenvaltioiden kertomusten perusteella komissio voi ehdottaa jäsenvaltioille osoitettavia aiheellisia toimia.

3. Edellä 2 kohdan soveltamisessa ei oteta huomioon julkisia palveluhankintoja koskevia sopimuksia, jotka on tehty [unionin] ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti

a) ennen 26 päivää heinäkuuta 2000 oikeudenmukaista tarjouskilpailumenettelyä noudattaen;

b) ennen 26 päivää heinäkuuta 2000 muuta menettelyä kuin oikeudenmukaista tarjouskilpailumenettelyä noudattaen;

c) 26 päivästä heinäkuuta 2000 lukien ja ennen 3 päivää joulukuuta 2009 oikeudenmukaista tarjouskilpailumenettelyä noudattaen;

d) 26 päivästä heinäkuuta 2000 lukien ja ennen 3 päivää joulukuuta 2009 muuta menettelyä kuin oikeudenmukaista tarjouskilpailumenettelyä noudattaen.

Edellä a kohdassa tarkoitettujen sopimusten soveltamista voidaan jatkaa niiden voimassaolon päättymiseen saakka. Edellä b ja c kohdassa tarkoitettujen sopimusten soveltamista voidaan jatkaa niiden voimassaolon päättymiseen saakka, mutta enintään 30 vuoden ajan. Edellä d kohdassa tarkoitettujen sopimusten soveltamista voidaan jatkaa niiden voimassaolon päättymiseen saakka, edellyttäen kuitenkin, että ne ovat voimassa määrätyn ajan, joka vastaa 4 artiklassa säädettyjä aikoja.

Julkisia palveluhankintoja koskevien sopimusten soveltamista voidaan jatkaa niiden voimassaolon päättymiseen saakka, jos niiden päättämisestä aiheutuisi kohtuuttomia oikeudellisia tai taloudellisia seurauksia ja edellyttäen, että komissio on antanut hyväksyntänsä.

_ _”

6 Asetus N:o 1379/2007 tuli sen 12 artiklan mukaan voimaan 3.12.2009.

7 Asetusta N:o 1370/2009 on muutettu 14.12.2016 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2016/2338 (EUVL 2016, L 354, s. 22), joka tuli voimaan 24.12.2017. Pääasian tosiseikkoihin sovelletaan asetusta N:o 1370/2007, sellaisena kuin se oli ennen kuin sitä muutettiin asetuksella 2016/2338.

Pääasian oikeusriita ja ennakkoratkaisukysymys

8 A Coruñan kunta hyväksyi 1.12.1986 sopimuksen tekemisen henkilöliikennepalveluja tarjoavan Compañía de Tranvíasin kanssa, jotta kaikki sen hallussa olevat kaupunkiliikenteen reitit sisällytettäisiin yhteen ainoaan konsessioon. Compañía de Tranvías ja A Coruñan kunta allekirjoittivat 6.2.1987 tämän sopimuksen, jossa vahvistettiin kaikkien kyseessä olevien palvelujen päättymispäiväksi 31.12.2024. Samat sopimuspuolet tekivät 5.7.996 toisen sopimuksen sisällyttääkseen mainittuun sopimukseen uuden raitiovaunujoukkoliikennepalvelun, jonka päättymispäivä oli sama.

9 A Coruñan kunta lähetti 18.10.2016 Compañía de Tranvíasille kirjeen, jossa se ilmoitti, että asetuksen N:o 1370/2007 mukaisesti konsessio päättyy suoraan lain nojalla 30 vuoden kuluttua sen myöntämisestä. Compañía de Tranvías esitti 2.11.2016 tästä kirjeestä huomautuksensa väittäen muun muassa, että oikeusvarmuuden ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteiden mukaisesti asetuksen N:o 1370/2007 8 artiklassa säädettyä 30 vuoden enimmäiskestoa ei lasketa pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen tekopäivästä alkaen vaan 3.12.2009 alkaen, jolloin tämä asetus tuli voimaan, tai 26.7.2000 alkaen, joka on kyseisessä 8 artiklassa säädetty objektiivinen päivämäärä.

10 Compañía de Tranvías väittää toissijaisesti, että jos katsottaisiin, että 30 vuoden enimmäiskesto alkaa kulua pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen tekemisestä, tähän sopimukseen vuonna 1996 tehty muutos vastaa uuden sopimuksen tekemistä, joten sen kesto jatkuisi vuoteen 2026 asti. Compañía de Tranvías väittää myös toissijaisesti, että tähän tapaukseen voidaan soveltaa asetuksen N:o 1370/2007 8 artiklan 3 kohdan viimeistä alakohtaa.

11 A Coruñan kunta päätti 30.11.2016 asetuksen N:o 1370/2007 5 artiklan 5 kohdan nojalla pitää konsession voimassa enintään kaksi vuotta ja kysyä komission kantaa Compañía de Tranvíasin ehdotuksesta soveltaa kyseisen asetuksen 8 artiklan 3 kohdassa säädettyä poikkeusta käyttöoikeussopimuksen voimassaoloajan pidentämiseksi sen voimassaolon päättymispäivään saakka.

12 Sen jälkeen kun A Coruñan kunta oli hylännyt 2.6.2017 Compañía de Tranvíasin tästä päätöksestä tekemän oikaisuvaatimuksen, se nosti tästä samasta päätöksestä hallinnollisen kanteen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa.

13 Koska Juzgado de lo Contencioso-Administrativo nº 2 A Coruña (A Coruñan maakunnallinen hallintotuomioistuin, Espanja) katsoo, että sen käsiteltäväksi saatetun asian ratkaiseminen edellyttää asetuksen N:o 1370/2007 8 artiklan 3 kohdan tulkintaa, se on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Kun otetaan huomioon asetuksen [N:o 1370/2007] 8 artiklan 3 kohdan b alakohta, onko katsottava, että siinä tarkoitetun sopimusten [30] vuoden enimmäiskestoajan alkamisajankohta on a) ajankohta, jolloin sopimus on tehty tai laadittu, b) ajankohta, jona kyseinen säännös on tullut voimaan, c) tämän asetuksen 8 artiklan 2 kohdassa vahvistetun siirtymäkauden päättymistä seuraava päivä (3.12.2019), vai d) jokin muu Euroopan unionin tuomioistuimen asiamukaiseksi katsoma päivä?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

14 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan sekä unionin oikeuden yhtenäinen soveltaminen että yhdenvertaisuusperiaate edellyttävät, että unionin oikeuden sellaisen säännöksen sanamuotoa, jossa ei ole nimenomaista viittausta jäsenvaltioiden oikeuteen sen merkityksen ja ulottuvuuden määrittämiseksi, on tavallisesti tulkittava koko Euroopan unionissa itsenäisesti ja yhtenäisesti ottamalla huomioon paitsi säännöksen sanamuoto myös sen asiayhteys ja kyseessä olevalla säännöstöllä tavoiteltu päämäärä (tuomio 23.5.2019, WB, C-658/17, EU:C:2019:444, 50 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

15 Asetuksen N:o 1370/2007 8 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan toisen virkkeen mukaan 8 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan b ja c alakohdassa tarkoitettujen sopimusten ”soveltamista voidaan jatkaa niiden voimassaolon päättymiseen saakka, mutta enintään 30 vuoden ajan”.

16 Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, että koska pääasiassa kyseessä oleva sopimus on tehty ”ennen 26 päivää heinäkuuta 2000 muuta menettelyä kuin oikeudenmukaista tarjouskilpailumenettelyä noudattaen”, siihen sovelletaan kyseistä b alakohtaa.

17 A Coruñan kunta väittää, että asetuksen N:o 1370/2007 8 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan toisen virkkeen sanamuodon mukaisen tulkinnan mukaan minkään mainitun b alakohdan soveltamisalaan kuuluvan sopimuksen kesto ei saa ylittää 30 vuotta.

18 Pitää paikkansa, että tätä säännöstä voidaan tulkita tällä tavoin, koska siinä esiintyvä ilmaisu ”niiden voimassaolon päättyminen” määrittää asianomaisten sopimusten päättymisajankohdan ja näin ollen kyseisen säännöksen loppuosa voidaan ymmärtää siten, että se ei salli kyseisten sopimusten jatkamista yli 30 vuoden ajan niiden tekemisen jälkeen.

19 Asetuksen N:o 1370/2007 8 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan toisen virkkeen sanamuodossa ei kuitenkaan täsmennetä nimenomaisesti ajankohtaa, josta alkaen 30 vuoden enimmäiskesto on laskettava.

20 Tältä osin on ensinnäkin todettava, että kyseisen säännöksen tulkitseminen siten, että siinä vahvistettu 30 vuoden enimmäiskeston alkamisajankohta on julkisia palveluhankintoja koskevan sopimuksen tekopäivä, merkitsisi sitä, että mainitulla säännöksellä estetään se, että siinä tarkoitettujen sopimusten kesto olisi yli 30 vuotta.

21 Yhtäältä tällainen tulkinta voisi, kuten komissio huomauttaa, johtaa siihen, että tämän asetuksen voimaantulon myötä sillä lakkautetaan taannehtivasti ennen tätä voimaantuloa julkisia palveluhankintoja koskevat sopimukset, jotka on tehty laillisesti ennen 3.12.1979 ja joiden kesto on yli 30 vuotta, mikä olisi ristiriidassa oikeusvarmuuden periaatteen kanssa.

22 Toisaalta silloin, kun on kyse julkisia palveluhankintoja koskevista sopimuksista, jotka olivat voimassa asetuksen N:o 1370/2007 tullessa voimaan, tällainen tulkinta voisi johtaa tilanteeseen, jossa siirtymäaika olisi hyvin vähäinen tai hyvin lyhyt, mikä on vastoin asetuksen N:o 1370/2007 31 perustelukappaleessa esiin tuotua sen 8 artiklan mukaista tavoitetta siitä, että toimivaltaisille viranomaisille ja julkisen liikenteen harjoittajille myönnetään riittävä siirtymäaika kyseisen asetuksen säännöksiin sopeutumiseksi.

23 Lisäksi tällaisissa tilanteissa toimivaltainen viranomainen, johon sovelletaan asetuksen N:o 1370/2007 8 artiklan 2 kohdassa säädettyä siirtymäkauden järjestelmää, voisi tehdä mainitun asetuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti samaa julkista palvelua koskevan sopimuksen ilman tarjouskilpailua kymmeneksi vuodeksi ilman, että siihen sovelletaan tämän asetuksen 5 artiklassa säädettyjä velvoitteita. Tämä osoittaa, että asetuksessa N:o 1370/2007 säädetty siirtymäkauden järjestelmä on epäjohdonmukainen.

24 Toiseksi asetuksen N:o 1370/2007 8 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan toista virkettä ei myöskään voida tulkita siten, että 30 vuoden enimmäiskesto alkaa kulua tämän asetuksen 8 artiklan 2 kohdassa säädetyn siirtymäkauden päättymistä seuraavasta päivästä. On muistutettava yhtäältä, että kyseinen 2 kohta sisältää ilmaisun ”sanotun kuitenkaan rajoittamatta 3 kohdan soveltamista”, ja toisaalta, että kyseisen 3 kohdan alussa todetaan, että mainitun 2 kohdan soveltamisessa ei oteta huomioon kyseisen 3 kohdan a–d alakohdassa tarkoitettuja julkisia palveluhankintoja koskevia sopimuksia.

25 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 1370/2007 8 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädettyjä siirtymäkausia sovelletaan toisistaan riippumatta.

26 Edellä esitetyn perusteella on kolmanneksi todettava, että asetuksen N:o 1370/2007 8 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan toisessa virkkeessä säädetyn erityisen siirtymäkauden tehokkaan vaikutuksen säilyttämiseksi tässä säännöksessä tarkoitetun 30 vuoden enimmäiskeston on alettava kulua tämän saman asetuksen voimaantulopäivästä. Tällainen päivämäärä mahdollistaa lisäksi sen, että kaikille tämän siirtymäkauden päättyessä vielä voimassa oleville sopimuksille vahvistetaan sama lopullinen päättymisaika, jolloin toimivaltaiset viranomaiset ja asianomaiset talouden toimijat asetetaan yhdenvertaiseen asemaan.

27 Edellä esitetyn perusteella esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1370/2007 8 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan toista virkettä on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä kyseisen asetuksen 8 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa tarkoitettujen sopimusten osalta säädetty 30 vuoden enimmäiskesto alkaa kyseisen asetuksen voimaantulopäivästä.

Oikeudenkäyntikulut

28 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kymmenes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta 23.10.2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007 8 artiklan 3 kohdan toisen alakohdan toista virkettä on tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä kyseisen asetuksen 8 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa tarkoitettujen sopimusten osalta säädetty 30 vuoden enimmäiskesto alkaa kyseisen asetuksen voimaantulopäivästä.

Allekirjoitukset